

Ympäristöministeriö

10.2.2017

kirjaamo.ym@ymparisto.fi

jorma.jantunen@ym.fi

teppo.lehtinen@ym.fi

Suomen Arkkitehtiliiton lausunto luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi rakennusten paloturvallisuudesta

Viite: Lausuntopyyntö 13.12.2016, Dnro YM1/6211/2016

Ympäristöministeriö on pyytänyt Suomen Arkkitehtiliiton lausuntoa rakennusten paloturvallisuutta käsittelevästä asetusluonnoksesta. Asetuksen taustalla on MRL:n muutos 21.12.2012/958, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Suomen Arkkitehtiliitto on perehtynyt asetusluonnokseen ja lausuntoaineistoon sisältyvään muistioon ja toteaa niistä seuraavaa.

Yleistä

Säädösuudistuksen pohjaksi on tehty perusteellista selvitystyötä. Oleellisesti toisiinsa liittyvät käyttöturvallisuus-, paloturvallisuus- ja esteettömyyssäännökset ovat muutosprosessissa samaan aikaan ja kyseisiä asetusluonnoksia on tarkasteltu yhtäaikaaisesti. Tämä helpottaa lausunnon antamista. Kokonaisuutta on tarkasteltu myös siinä suhteessa, mitkä asiat on syytä esittää määräys- ja mitkä ohjetasolla. Uudistuksen tavoitteena on ollut selkeyttää käytäntöjä ja poistaa turhaa tulkinnanvaraa.

Asetusluonnos ja perustelumuuisto ovat vain osa lopullista paloturvallisuusmääräysten ja -ohjeiden muodostamaa kokonaisuutta. Ohjeet julkaistaan vuoden 2017 loppuun mennessä. Paloturvallisuus asetus kuitenkin annetaan ja astuu voimaan ennen kuin sitä tarkentavat ohjeet julkaistaan. Ohjeistus tulisi julkaista samanaikaisesti, koska yhdessä asetuksen kanssa ne muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, kuten RakMK E1 tällä hetkellä. Tarkempien ohjeiden puuttuminen vaikeuttaa kokonaiskuvan muodostamista lausunnon antamista varten.

Perustelumuuiston mukaan säädösesityksiä verrataan voimassa oleviin määräyksiin E1. Näin ei kuitenkaan ole joka kohdassa tehty eikä esitettyjä muutoksia ole riittävän kattavasti perusteltu. Ohjetta olisi hyvä havainnollistaa kuvilla ja taulukoilla, jotta asetuksen vaikeasti hahmottuvat monisanaiset selitykset selventyisivät.

1 § Soveltamisala

Suunnittelijoiden ja rakennusvalvonnan on ollut välillä hankalaa tulkita E1 ohjetta korjausrakentamiskohteissa. Nyt lausunnolla olevan asetusluonnoksen perustelumuuistiossa korostetaan, että korjatun rakennuksen paloturvallisuustason on oltava vähintään sama kuin ennen korjaustyötä voimassa olleen rakennusluvan edellyttämä taso. Käyttötavan muutoksen vaikutusta vaadittavaan turvallisuustasoon tulee tarkastella erikseen. On erittäin hyvä, että asetuksessa on toisaalta koottu uudistuuotantoo ja korjaamista koskevat säännökset yhteen asiakirjaan ja

toisaalta tehty selkeä ero uudisrakentamisen ja käyttötarkoituksen muutoksen käytännöissä. Lausunnolla oleva ehdotus antaa lisää joustavuutta käyttötarkoituksen muutoksiin.

3 § ja 4§ Rakennusten paloluokitus

Asetusluonnoksessa on esitetty otettavaksi käyttöön uusi paloluokka P0, jolloin rakennuksen suunnittelussa käytetään oletettuun palonkehitykseen perustuvaa menettelyä. Uudella paloluokalla on käyttöä vaativissa erityistarkastelluissa suunnittelukohteissa, kuten ylikorkeissa rakennuksissa, jolloin kohteissa on aina mukana palotekninen asiantuntija. Palotekninen suunnittelu on nykyään hyvin vaativaa ja hankkeissa tarvitaan yhä enemmän erityisasiantuntijoiden ja palokonsulttien osaamista. Tämä korostuukin asetusluonnoksessa, jonka myötä käytännöt toivottavasti yhtenäistyvät. Olisi kuitenkin perusteltua määritellä rakennuksen paloluokat jollain tasolla myös itse asetuksessa, eikä pelkästään perustelumuiotissa.

5 § Rakennuksen käyttötarkoitus ja 8 § Rakennuksen koon, henkilömäärän ja käyttötarkoituksen rajoitukset

Aikaisemmin E1:ssä käytössä ollut käyttötapa-käsite on korvattu asetusluonnoksessa MRL:n mukaisella käyttötarkoituksella. Ryhmittelyn lähtökohtana on käyttöaika, joten esimerkiksi hoitolaitokset käyttötarkoituserhmään on lisätty ympärivuorokautisen käytön päiväkodit.

Jotkut asumisen ja liiketoiminnan nykyiset välimuodot ovat aiheuttaneet tulkintaongelmia rakennusvalvonnassa.

Mikä ero on esimerkiksi tavallisella asunnolla, asuntolalla, huoneistohotellilla ja hotellilla? Sisältyvätkö majoitustiloihin myös asuntohotellit, hostellit ja asuinrakennuksiin sijoitettavat ilman ympärivuorokautista valvontaa toimivat tilapäismajoituspalvelut, kuten Airbnb? Tästä ei ole selkeää linjausta asetustekstissä. Palomääräysten tulkinnoissa tuottaa ongelmia myös tilojen monikäyttöisyys. Eri käyttötarkoitusten sekoittaminen kaupunkirakenteessa ja rakennuksissa on kuitenkin nykypäivää. Tähän on tulevaisuudessa ohjeissa syytä ottaa kantaa.

Asetuksessa on huomioitu uutena tärkeänä asiana käyttötarkoituksen vaikutus palokuorman määrittelyyn. Suunnittelukohteissa joissa tulee oleskelemaan hyvin vähän henkilöitä, on mahdollisuus soveltaa lievempiä määräyksiä. Tämä on hyvä tarkennus. Kokoontumistiloista tulisi rajata ulos myös pienehköt kahvila-ravintola-(pop-up)-tilat, joiden henkilömäärä alle 50 henkeä, jotta niille ei tarvitsisi erikseen hakea kokoontumistilalupaa.

14 § Rakennuksen palo-osastointi ja palo-osaston jako osiin

Nykyisessä RakMK E1:ssä (kohdat 3.2.1, 11.3.3, 11.4.5 ja 11.5.3) yli 2-kerroksisen P2-luokan ja enintään 2-kerroksisen P3-luokan rakennusten enimmäiskerrosaloja voi ylittää, mikäli rakennukseen asennetaan automaattinen paloilmoin, automaattinen savunpoistolaitteisto tai automaattinen sammutuslaitteisto. Lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa lievennysmahdollisuus on ainoastaan asennettaessa automaattinen sammutuslaitteisto, eikä tämä lievennys koskisi enää yli kaksikerroksisia P2-luokan rakennuksia. Perustelumuiotien mukaan tästä on luovuttu selvitysten perusteella. Mikäli paloilmoinnimen ja savunpoistolaitteiston vaikutus halutaan ottaa huomioon suunnittelussa, tulee suunnittelun perustua oletettuun palonkehitykseen.

Aiemmin käyttötarkoitussastoinnista annettu ohje oli selkeä, mutta asetusluonnoksen uutta muotoilua on vaikea tulkita. Perustelumuiotiossa asiaa on avattu, joten toivottavasti tulevissa ohjeissa asia ohjeistetaan yksiselitteisemmin. Osastointiperiaatteet olisi tuotava selvemmin esille. Tämä koskee niin kerrossastointia, pinta-alaosastointia kuin käyttötarkoitussastointiakin.

15 § Palo-osaston koko ja palo-osastojen jako osiin

Asetusluonnoksessa esitettyjä palo-osastojen kokoja saa suurentaa ainoastaan asentamalla tilaan automaattisen sammutuslaitteisto (taulukko 5). Kiristetylle linjalle ei ole esitetty perustelumuiotiossa mitään perustetta. Muutos on erityisen merkittävä tuotanto- ja varastorakennusten osalta, kun automaattista paloilmoitinta käyttämällä lievennystä määräykseen ei voi taulukkomitoituksen perusteella enää saada. Perusteena mahdolliselle kiristämislle tulee ensisijaisesti pitää henkilöturvallisuutta eikä muutosta tulisi perustella omaisuuden suojaamisella.

17 § Osastoivat ovet, ikkunat ja luukut

Asetusluonnoksessa todetaan selkeästi, että pienehköä aukkoa suojaavan rakennusosan palonkestävyyssajan on oltava vähintään puolet osastoivalta rakennusosalta vaaditusta palonkestävyyssajasta. Tämä on hyvä muutos aiempaan käytäntöön.

21 § Ulkoseinät ja parvekkeet

Asetusluonnoksen mukaan mikäli vierekkäisten lasitettujen parvekkeiden välinen vapaa väli tai etäisyys viereisen palo-osaston ikkunaan on alle kaksi metriä, tulee parvekkeen seinän olla luokkaa EI 15. Rakennusvalvonta on soveltanut määräystä myös eri kerroksissa oleviin ikkunoihin. Onko mahdollista lieventää tätä parvekkeen osastointivaatimusta silloin, kun lasitettu parveke on ulkotilaa ja lasituksessa on riittävät raot.

34 § Uloskäytävän mitat

Korjausrakentamisessa ja historiallisten rakennusten (ei-suojeltujen tai kaavassa suojeltujen) käyttötarkoituksen muutoksissa rakennusten sisäänkäynnit kadulta eivät useinkaan täytä asetusluonnoksessa esitettyä 900 mm vapaata leveyttä. Rakennusvalvonta on aiemmin käyttänyt tässä harkintaa ja tulkintaa.

32 § Kulkureitin enimmäispituus lähimpään uloskäytävään

Nykyisessä E1:ssä kulkureitin enimmäispituus on saanut olla kokoontumis- ja liiketiloissa yleensä 45 m (myymälöissä 30 m) ilman sprinkleriä. Nyt asetuksessa esitetään huvi-, taide- ja vastaaville kokoontumistiloille kulkureitin enimmäispituudeksi 30 m. Jos rakennuksessa on käytössä paloilmoitin tai sprinkleri, etäisyys kasvaa 40 – 50 metriin ja mikäli molemmat ovat käytössä 45 – 60 metriin. Perusteluja kiristykselle ei ole esitetty.

45 § Voimaantulo

Tavoitteena on soveltaa asetusta 1.1.2018 vireille tuleviin hankkeisiin. Viimeistään tällöin tulisi Suomen Rakentamismääräyskokoelmassa olla julkaistuna myös asetusta täydentävät ympäristöministeriön ohjeet.

Kaupunkipientalot ja korkearakentaminen

Asetusluonnoksen palotekniset määräykset tunnistavat myös kaupunkipientalot ja korkean rakentamisen.

Asetusluonnoksessa yli 56-metriset rakennukset ehdotetaan varustettavaksi aina automaattisella sammutuslaitteistolla ja yli 140 m korkeiden rakennusten mitoitus esitetään tarkistettavaksi oletettuun palonkehitykseen perustuvilla menettelyillä. Asetusluonnoksessa huomioitujen korkeiden rakennusten lisäksi myös keskikorkeille rakennuksille on laadittu selkeitä omia määräytyksiä. Tämä yhtenäistää käytäntöjä ja helpottaa erikorkuisten rakennusten suunnittelua.

Perustelumuiستiossa otetaan kantaa kaupunkipientalojen poistumistiemääräyksiin liittyviin varatiejärjestelyihin. Muistiossa annetut ohjeet vastaavat käytössä olleita kaupunkipientaloilta vaadittuja toteutuksia. On hyvä, että myös kaupunkipientalojen varateitä koskeviin vaatimuksiin saadaan yhtenäiset tulkinat.

Puurakentaminen

Asetusluonnoksessa on esitetty useita P2-luokan rakennuksia koskevia muutoksia, jotka helpottavat erityisesti puurakentamista. Esimerkiksi yli 2-kerroksisten P2-luokan rakennusten kantavia rakenteita ja osastoivia rakennusosia ei tarvitse ottaa mukaan palokuormaluokan lukuarvotarkasteluun. Tämä selkiinnyttää suunnittelua ja vähentää tulkintoja.

Asetusluonnos laajentaa P2-luokan rakennusten käyttötarkoitusta esimerkiksi lieventämällä niihin sijoitettavien kokoontumistilojen, päiväkotien, myymälöiden ja pienehköjen ravintoloiden palokuormaluokitusta. Tällaiset tilat voidaan luokitella alimpaan palokuormaryhmään.

P2-luokan rakennusten suurin sallittu korkeus esitetään nostettavaksi 26 metristä 28 metriin. Uudistus on tervetullut, sillä se mahdollistaa 8-kerroksisen kerroskorkeudeltaan 3,2 metrisen toimisto- tai asuinrakennuksen toteuttamisen.

Sisäpintojen suojaverhouksia koskevissa määräyksissä annetaan selkeät ohjeet siitä, milloin P2-luokan yli 2-kerroksisen rakennuksen sisäpuoliset seinä- tai kattopinnat voidaan jättää suojaverhoamatta. Määräyksissä annetaan myös raja-arvoja ja laskentaohjeita mm. palo-osaston suojaverhoamattomien seinä- ja kattopintojen huomioon ottamiselle palonkestävyysaikaa arvioitaessa. Kyseessä on merkittävä linjanmuutos, jolla on parannettu massiivisten puurakenteiden käyttömahdollisuuksia. Puurakennuksissa on mahdollista jättää puunpinnat näkyviin silloin, kun rakenteiden palonkestoajat ovat pitkiä.

Helsingissä 10.2.2017

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry

Heini Korpelainen,
rakennussuunnittelutoimikunnan sihteeri